

Katalog arheoloških lokacij v okolici Planine

Kategorija : Zgodovina

Published by [Pbojan](#) on 12.4.2006

Katalog arheoloških lokacij v okolici Planine:

1. Grčarevec [Grčarevec / Planina]

Vrsta najdišča: Utrdba.

Lokacija: Jugo zahodno od vrha Kališje (629 m n. v.) in po poboju Grčarevskega vrha (630 m n. v.).

Obdobje: Pozna antika:

Â - Ostanke zapornega zidovja

Â - Sledovi nasipa

Viri: Premerstein in Rutar 1899, 14. Urleb 1971, 91.

Obrazložitev: Premerstein in Rutar samo omenjata rimsko zaporno utrdbo v Grčarevcu, ne podata pa natančne lokacije (Premerstein, Rutar 1899, 14). Ostanek nasipa je viden jugo zahodno od vrha Kališje (629 m n. v.), ta se izgubi v skalovju proti štrkljevcu. Podoben nasip pa poteka tudi po poboju Grčarivskega vrha (630 m n. v.), vzporedno s staro cesto za Logatec, severovzhodno od cestarske hiše, nadaljevanja proti Srnjaku M. Urleb ni našel (Urleb 1971, 91).

2. Laze [Laze / Planina]

Vrsta najdišča: Utrdba.

Â Â Â Â Â Â Â Â Â Â Â Â Cesta.

Lokacija: Ni natančno podana.

Obdobje: Pozna antika:

Â - Zaporna utrdba

Â - Cesta

Â - Lončena

Viri: Frelj 2003a, 20. Notranjska 1999, 141. Premerstein in Rutar 1899, 14. Urleb 1983, 227.

Ljudsko izročilo: Zanimiva je legenda o izvoru imena vasi. Ime Laze naj bi nastalo od imena laz, to je jasa sredi gozda, kamor naj bi se umaknil roparski vitez iz gradu Rob pri Planini (na hribu Stari grad). Umaknil naj bi se na drugo stran Planinske doline in tam izsekal in iztrebil gozd. Tam si je postavil hišo, ki je bila bolj podobna trdnjavi kakor gradu.

Obrazložitev: Še Premerstein in Rutar v Lazah omenjata rimsko zaporno utrdbo, ki je varovala rimsko cesto (Premerstein, Rutar 1899, 14). Slabo ohranjene ruševine zidu najdemo nad cesto med Dolenjim Logatcem in Lazami (Frelj 2003a, 20). Najdbe keramičnih posod dokazujejo poselitev še v rimski dobi, ni pa zabeleženo, kje je bila keramika najdena (Notranjska 1999, 141). Skozi naselje gre tudi domnevna rimska pot, katere trasa je ohranjena v smeri proti Logatcu (Notranjska 1999, 141). Ustno izročilo in arheološke ostaline nas opozarjajo, da je nekje na območju Laz ali Jakovice zagotovo stala manjša utrdba za nadzor stranske ceste čez Razdrto.

3. Mali grad [Planina / Planina]

Vrsta najdišča: Posamične najdbe.

Lokacija: Pri Malem gradu ali Ravbarjevem stolpu pri Planini.

Obdobje: Rimsko obdobje:

Â - 1/2lezna ost kopja in puÄiÄna ost (NM Postojna, inv. 424-425)

Â - Novci (Trajana, Galijena, Klavdija II.)

Viri: Kos 1988, 107. Urleb 1971, 97.

Ljudsko izroÄilo: Grad so domaÄini pred davnimi leti prvotno imenovali Stari grad. Stal je na nekakÅnem polotoku, saj je bila struga Unice speljana tako, da je tekla okrog hriba. V stari strugi Unice naj bi bil zakopan tudi zaklad. J. Katern iz Planine je sliÄjal, da stolp Malega gradu stoji na rimskih temeljih in da je Äjel od njega zid preko doline proti cesti, njegovo zidovje pa so porabili za gradnjo cest (Katern ?, 21-22). DanaÅnjo KaÄjo vas poleg gradu pa so prvotno imenovali Stara vas, ker naj bi v njej prebivali potomci grajskih hlapcev. Grad naj bi imel celo podzemski rov. Ustno izroÄilo govori, da: »Ä« se tukaj vrÄjili hudi boji, na kar priÄajo konjske in ÄloveÄke kosti, konjske podkve nenavadne oblike, verige, puÄiÄice, zlomljene balestre, noÄi, helebarde. Pred leti naj bi vojvodinja MeklenburÄka nabrala za cel voz take ropotije, kar pa je konÄalo v poÄaru v Haasbergu.« (Katern ?, 23). Gospodarji Malega gradu so bili baroni Ravbarji in v zvezi z njimi poznamo Ätevilne legende.

Ogled terena (20. 11. 2004): Dostop je speljan iz zahodne strani. Na vrhu hriba je manjši plato in Äje ena terasa tik pod vrhom. Ravbarjev stolp leÄi na najviÅjem predelu. Iz severne, vzhodne in juÄne strani je hrib zelo dobro zavarovan z naravnimi strminami. Od severozahodnega do severovzhodnega roba hriba so vidne sledi nasipa. Na severni in severozahodni strani hrib oklepa dolinica z znaÄilnim ledinskim imenom Cvinger. Pod Hribom, na njivah v dolini Cvinger sem naÄila fragmente keramike iz mlajÅih obdobj.

Obravnava virov: Rimske temelje pod Malim gradom naj bi poleg ustnega izroÄila potrjevale tudi raziskave strokovnjakov, ki so ugotovili, da je kak meter spodnjega zidu pri stolpu rimski zid (Stopar 1991, 45). Zanimivo je, da arheologi o tem niÄ ne vedo. Na tem mestu naj bi J. Katern naÄel tudi nekaj Äleznih osti pilumov, ki jih je predal Notranjskemu muzeju v Postojni (Urleb 1971, 97). V Notranjskemu muzeju v Postojni pa hranijo ost kopja in puÄiÄno ost, pod oznako Planina in natanÄna najdiÄna lokacija ni podana. Najdbi je muzeju daroval J. Katern iz Planine. Na podlagi tega podatka sem te najdbe locirala pod katalogsko oznako Mali grad, saj rimske najdbe na Malem gradu omenja Äe Puschi (Puschi 1901, 387). J. Katern je zapisal, da so tukaj vÄasih naÄili konjske in ÄloveÄke kosti, konjske podkve, verige, puÄiÄice, balestre, noÄe in helebarde (Katern ?, 23). Tu so bili najdeni tudi Ätirje rimski novci, ki datirajo v Äas od konca 1. stoletja n. Ät. do konca 3. stoletja n. Ät. (Kos 1988, 107).

4. Planina [Planina / Planina]

Vrsta najdiÄa: Zaporni zid.

Lokacija: Ni natanÄno podana (skozi nekdanje gozdove Windischgraetza).

Obdobje: Rimsko obdobje:

Â - Ostanke zapornih zidov

Viri: Premerstein in Rutar 1899, 14.

Obravnava virov: Avtorja pri Planini samo omenjata rimske zaporne zidove, ki da jim je mogoÄe slediti skozi nekdanje gozdove kneza Windischgraetza v smeri Studeno - HruÄica tri ure daleÄ, vendar pa Ä lokacija ni natanÄno podana (Premerstein, Rutar 1988, 12).

5. Stari grad - Haasberg [Planina / Planina]

Vrsta najdiÄa: GradiÄe.

Lokacija: V srednjeveÅkih razvalinah na hribu Stari grad pri Planini.

Obdobje: a.) Prazgodovinsko gradiÄe / starejša Älezna doba:

Ä Ä Ä Ä - Poselitvene terase

Ä Ä Ä Ä - SvinÄena in steklena jagoda

Å Å Å Å - Odlomek kovinskega predmeta
 Å Å Å Å Å Å Å b.) Zgodnje rimsko obdobje:
 Å Å Å Å - Oljenka
 Å Å Å Å - Bronasta fibula s Åjarnirjem
 Å Å Å Å - Novci (31 republikanskih novcev)
 Å Å Å Å - VeÄbarvne stekleniÄke (NM Ljubljana, inv. R 2095)
 Å Å Å Å Å Å Å c.) Rimsko obdobje:
 Å Å Å Å - Orodje (Å¾elezno teslo)
 Å Å Å Å - Bronast zvonec
 Å Å Å Å Å Å Å d.) Pozna antika:
 Å Å Å Å - Fragmenti keramike
 Å Å Å Å - Novec (Konstantin II. ~ 384-351)
 Å Å Å Å Å Å Å e.) Novi vek:
 Å Å Å Å - Okrogla bronasta ploÄica

Viri: Hitzinger 1854, 93. IsteniÄ, TrampuÅ¾ Orel in Stare 1997, 254. Å aÅjel 1975, 157. Å emrov 1998, 131-132. Å emrov 2004, 85.

Ljudsko izroÄilo: Na hribu Stari grad je bil po legendi grad imenovan Rob, ki je bil obdan z nasipom in precej debelim obzidjem. Od gradu do UnÄjke koliÄjevke naj bi bil speljan tudi skrivni rov. Vitez, ki je Å¾ivel na gradu naj bi se udeleÅ¾il kriÄarskih vojn. Njegov sin pa je Å¾ivel dalje na gradu Rob od cestnega ropa. Oglejski patriarh Bertold (1182-1251) ga je posvaril, ker so prihajale v Oglej pritoÄbe zaradi njegovega poÄetja. Kakor je videti se za svarilo ni dosti brigal, ker ga je naslednje leto patriarh Bertold izobÄil. Vitez je moral grad zapustiti. Umaknil se je na drugo stran Planinske doline in tam izsekal in iztrebil gozd. Nastal je takozvani laz. Tam si je postavil hiÄjo, ki je bila bolj podobna trdnjavi kakor gradu. Od tega Äje zdaj stoji Krajnerjeva hiÄja, po domaÄe Lekanova. Vitez paÄ je Äje dalje ropal in kaj se je zgodilo potem ni znano. Vas Laze so tako nastale od imena laz (Katern ?, 28). Stari Planinski grad so po mnenju tamkajÄnjih prebivalcev sezidali Huni (Ä mitek 1998, 171).

Ogled terena (12. 04. 2003): Na vrhu hriba se Äje lepo vidijo ostanki srednjeveÄjkega gradu, skritega pod koreninami veÄjih dreves in nizkim grmiÄevjem. Tik pod vrhom, na vzhodni strani hriba, pa sta ohranjeni dve Äiroki terasi. Pri terenskem pregledu nisem naÄjla keramike.

Obraznava virov: Glede na zgodaj podane najdbe smemo na hribu, pod srednjeveÄjkimi ruÄevinami zagotovo priÄakovati zgodnje rimskodobno gradiÄe. V bliÄini odkrito zgodnje rimskodobno in poznoantiÄno grobiÄe na vzhodnem vznoÄju hriba (kataloÄka oznaka VznoÄje Starega gradu) pa morda nakazuje tudi na poznoantiÄno poselitev. To bi lahko potrjevale tudi pri ogledu hriba najdene Ärepinje, ki jih Äje najlaÄje pripriÄemo poznoantiÄnemu obdobju (CigleneÄki 1985, 269).

6. VznoÄje Starega gradu [Unec / Rakek]

Vrsta najdiÄa: GrobiÄe.

Lokacija: Na vzhodnem vznoÄju hriba imenovanega Stari grad.

Obdobje: Zgodnje rimsko obdobje in pozna antika:

- Ä - 52 grobov (20 Å¾ganih in 32 skeletnih)
- Ä - Nakit (srebrna veriÄica in zapestnica, srebrni prstan, fibula sÄebuliÄastimi zakljuÄki, uhani)
- Ä - Stekleni predmeti (steklenica, kozarec, balzamarji in lakrimarji)
- Ä - Orodje
- Ä - Oljenke
- Ä - Terra sigilata in ostala keramika
- Ä - Novci (od 1. stoletja do konca 4. stoletja)

Viri: Kos in Å emrov 1995, 119-123. ViÅ•iÅ• in Schein 1986, 102. Urleb 1975, 161. Urleb 1981, 191.

Obravnava virov: Na poboÅ•ju Starega gradu so pred leti domaÅ•ini odkopali veÅ• grobov in rimskodobnih predmetov (Urleb1981, 191). Pri gradnji stanovanjskega poslopja na vznoÅ•ju Starega gradu so bili odkriti posamezni grobovi, zato so leta 1986 izvedli manjÅ•e zaÅ•itno izkopavanje. Odkrili so bogato rimskodobno grobiÅ•e, ki sodi v Å•as od 1. stoletja n. Å•t. do konca 4. stoletja n. Å•t.. Po mnenju B. ViÅ•iÅ•a in T. Scheina je treba pripadajoÅ•o naselbino iskati v dolini ob cesti, ne pa na vrhu Starega gradu (ViÅ•iÅ• in Schein 1986, 101). S tem se sama ne strinjam in mislim, da je odkrito grobiÅ•e verjetno pripadalo ravno gradiÅ•u na Starem gradu, ker vemo, da so prebivalci Starega gradu svoje umrle morali pokopati ravno v bliÅ•ino omenjenega hriba.Å